

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 listopada 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że N. K. jako pracownik u płatnika składek M. K. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 9 listopada 2017 roku do dnia 3 maja 2018 roku oraz od dnia 13 maja 2019 roku. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że przedstawione przez płatnika składek dowody świadczące o wykonywaniu przez wnioskodawczynię pracy w postaci faktur, podpisanych list obecności czy ewidencji czasu pracy pracownika nie są wiarygodnym źródłem informacji, płatnik składek w żaden sposób nie udokumentował faktu wykonywania przez wnioskodawczynię innych czynności, obowiązków pracowniczych, które zobowiązana była wykonywać, w związku z czym istnieje podejrzenie, że fakt zatrudnienia skarżącej na nowopowstałym stanowisku pracy nie wynikał z faktycznego zapotrzebowania - bezpośrednio przed zatrudnieniem N. K. M. K. (1) osobiście wykonywał obowiązki pracownika biurowego, zaś w czasie niezdolności do pracy wnioskodawczyni nie zatrudnił żadnego innego pracownika na zastępstwo, sporadycznie pomagała mu żona w zależności od stanu zdrowia. Organ rentowy wskazał nadto, że zapisy na koncie płatnika wskazują, że w przeszłości zatrudniał inne osoby, które po krótkim okresie od zgłoszenia do ubezpieczeń zgłaszały roszczenie o zasiłki chorobowe i macierzyńskie, a zatem zatrudnienie N. K. świadczy o pozorności umów o pracę oraz że zostały zawarte jedynie w celu uzyskania przez skarżącą ochrony ubezpieczeniowej oraz świadczeń z ubezpieczenia społecznego. (decyzja – k. 174-178 akt ZUS)

W dniu 19 grudnia 2019 roku N. K. odwołała się od powyższej decyzji, zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że jako pracownik od dnia 9 listopada 2017 roku do dnia 3 maja 2018 roku oraz od dnia 13 maja 2019 roku podlega ubezpieczeniu społecznemu to jest ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek M. K. (1). Zaskarżonej decyzji zarzuciła rażące naruszenie przepisów prawa art. 83 k.c. w związku z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędne i niczym nieuzasadnione przyjęcie, że podpisanie umów o pracę oraz zgłoszenie jej w spornym okresie jako pracownika było czynnościami pozornymi dokonanyymi z zamiarem uzyskania tytułu do ubezpieczeń społecznych i skorzystaniem ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobami w okresie ciąży i macierzyństwa. W uzasadnieniu wnioskodawczyni wskazała, że stanowisko organu rentowego nie opiera się na ustaleniach faktycznych, a jedynie na niczym nieuprawnionych domniemaniach i domysłach bez wskazania faktów świadczących o zasadności przedmiotowego stanowiska. Jednocześnie wskazała, że będąc zatrudniona u płatnika składek M. K. (1) wykonywała wszystkie zleczone oraz wynikające z zakresu czynności prace związane z funkcjonowaniem podmiotu gospodarczego pracodawcy. (odwołanie – k. 3-10)

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 14 stycznia 2020 roku organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, przytaczając argumentację z zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie – k. 11-13)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

N. K. (wcześniej C.) urodziła się w dniu (...). Posiada wyższe wykształcenie. W dniu 6 lipca 2017 roku uzyskała tytuł zawodowy licencjata w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w S. na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne. (dyplom – k. 36, oświadczenie – k. 58 akt ZUS)

W dniu 9 listopada 2017 roku między firmą Usługi transportowe, (...), a N. K. została zawarta umowa na okres próbny od dnia 9 listopada 2017 roku do dnia 8 lutego 2018 roku, na mocy której wnioskodawczyni została zatrudniona na stanowisku pracownika biurowego w wymiarze czasu pracy $\frac{3}{4}$ etatu za wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 1.900,00 złotych brutto. Miejsce wykonywania pracy określono na S., ul. (...). (zeznania wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:15 – 01:08:36 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):03:41- 00:17:21 – k. 56 verte, zeznania świadka A. C. na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:00:42 – 01:06:24 – k. 58- 58 verte, umowa o pracę – k. 63, świadectwo pracy – k. 70- 70 verte akt ZUS)

Informację dotyczącą miejsca pracy wnioskodawczynie powzięła od swojego znajomego. (zeznania wnioskodawczynie na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:15 – 01:08:36 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):03:41- 00:17:21 – k. 56 verte, zeznania świadka A. C. na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:00:42 – 01:06:24 – k. 58- 58 verte)

Przed nawiązaniem stosunku pracy skarżąca nie знаła M. K. (1). (zeznania płatnika składek M. K. (1) na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:36 – 01:08:51 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):17:21-00:22:40 – k. 56 verte- 57)

Wnioskodawczynię obowiązywała 6 - godzinna dobową normą czasu pracy w przeciętnej 30 godzinnej tygodniowej normie czasu pracy. Praca była wykonywana w godzinach od 9.00 – 15.00 w jednomiesięcznym okresie rozliczeniowym. (informacja dla pracownika – k. 64, obwieszczenie o systemie i rozkładzie czasu pracy – k. 65 akt ZUS)

Wnioskodawczynie była zdolna do podjęcia pracy. (orzeczenie lekarskie – k. 35 akt ZUS)

W dniu 9 listopada 2017 roku skarżąca odbyła szkolenie BHP- instruktaż ogólny i stanowiskowy. (karta szkolenia wstępnego – k. 61 akt ZUS)

Do obowiązków wnioskodawczynie należało:

1. wystawianie faktur;
2. sporządzanie i odbieranie poczty w formie tradycyjnej;
3. obsługa urządzeń znajdujących się w biurze takich jak: komputer, telefon, drukarka;
4. nadzór nad dokumentami firmy z którymi pracownik ma styczność oraz ich odpowiednie zabezpieczenie;
5. dbanie o utrzymanie czystości w biurze;
6. dostarczanie dokumentów księgowych do biura rachunkowego.

(zakres obowiązków pracownika – k. 57 akt ZUS)

W pierwszym okresie zatrudnienia wnioskodawczynie zajmowała się najczęściej odbieraniem telefonów i wystawianiem faktur. (zeznania płatnika składek M. K. (1) na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:36 – 01:08:51 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):17:21- 00:22:40 – k. 56 verte- 57)

W okresie zatrudnienia wnioskodawczynie - za miesiąc listopad 2017 roku w firmie płatnika wystawiono łącznie 30 faktur, w tym 12 dotyczących usług transportowych, 13 usług koparko – ładowarką i 5 dotyczących czynszu za wynajem. Faktury wystawiane były przez wnioskodawczynię, zaś podpisane przez płatnika składek M. K. (1), z wyłączeniem faktur vat nr (...) - te nie były wystawione przez skarżącą. Za miesiąc grudzień 2017 roku wystawiono łącznie 14 faktur, w tym 4 dotyczących usług transportowych, 5 usług koparko – ładowarką i 5 dotyczących czynszu za wynajem. Faktury wystawiane były przez wnioskodawczynię, zaś podpisane przez płatnika składek M. K. (1), z wyłączeniem faktur vat nr (...). Te nie były wystawione przez skarżącą. (dokumentacja kopie faktur – k. 71-114 akt ZUS)

Od 2016 roku skarżąca prowadziła działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług budowlanych. Nie zatrudniała żadnych pracowników. Przy cięższych pracach pomagał jej mąż. Ową działalność prowadziła do dnia 21 grudnia 2017 roku. (zeznania wnioskodawczynie na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:15 – 01:08:36 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):03:41- 00:17:21 – k. 56 verte)

N. K. z tego tytułu opłacała składki na ZUS od podstawy wynoszącej 30 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego, przyjątego do ustalenia kwoty ograniczenia podstawy wymiaru składki ZUS na dany rok. (oświadczenie – k. 62 akt ZUS)

W okresie od dnia 20 grudnia 2017 roku do dnia 2 lutego 2018 roku odwołująca otrzymywała wynagrodzenie za czas choroby. Z kolei w okresie od dnia 3 lutego 2018 roku do dnia 2 maja 2018 roku była uprawniona do zasiłku chorobowego. W dniu (...) urodziła dziecko, następnie przebywała na urlopie macierzyńskim. (zeznania wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:15 – 01:08:36 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):03:41- 00:17:21 – k. 56 verte, świadectwo pracy – k. 70 verte akt ZUS)

Umowa o pracę zawarta między wnioskodawczynią a płatnikiem rozwiązała się z dniem porodu. (niesporne)

W dniu 13 maja 2019 roku między firmą Usługi transportowe, (...), a N. K. została zawarta kolejna umowa o pracę na czas określony od dnia 13 maja 2019 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku, na mocy której wnioskodawczyni została zatrudniona na stanowisku pracownika biurowego w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 3.493,21 złotych brutto. Miejsce wykonywania pracy określono na S., ul. (...). (zeznania wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:15 – 01:08:36 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):03:41- 00:17:21 – k. 56 verte, zeznania świadka A. C. na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:00:42 – 01:06:24 – k. 58- 58 verte, umowa o pracę – k. 47 akt ZUS)

Ponowne zatrudnienie odwołującej w tej samej firmie spowodowane było faktem choroby żony płatnika składek M. K. (1), która dotychczas pomagała mu w wykonywaniu obowiązków związanych z prowadzeniem firmy (zeznania świadka J. K. (1) na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:37:41 – 00:46:46 – k. 57 verte)

Wnioskodawczynię obowiązywała 8 godzinna dobową normą czasu pracy w przeciętnej 40 godzinnej tygodniowej normie czasu pracy. Praca była wykonywana w godzinach od 8.00 – 16.00 w 1 miesięcznym okresie rozliczeniowym. (zeznania wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:15 – 01:08:36 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):03:41- 00:17:21 – k. 56 verte, informacja dla pracownika – k. 48, obwieszczenie o systemie i rozkładzie czasu pracy – k. akt ZUS)

Za wykonaną pracę wnioskodawczyni otrzymywała wynagrodzenie w gotówce. W firmie nie był sporządzony regulamin wynagradzania. Wynagrodzenie ustalane było indywidualnie dla każdego pracownika. (pismo – k. 15 verte, k. 166, wniosek – k. 50)

Wnioskodawczyni była zdolna do podjęcia pracy. (orzeczenie lekarskie – k. 33 akt ZUS)

W dniu 13 maja 2019 roku skarżąca odbyła szkolenie BHP- instruktaż ogólny i stanowiskowy. (karta szkolenia wstępnego – k. 44 akt ZUS)

Do obowiązków wnioskodawczyni należało:

1. wystawianie faktur;
2. sporządzanie i odbieranie poczty w formie tradycyjnej;
3. obsługa urządzeń znajdujących się w biurze takich jak: komputer, telefon, drukarka;
4. nadzór nad dokumentami firmy z którymi pracownik ma styczność oraz ich odpowiednie zabezpieczenie;
5. zarządzanie nieruchomościami;
6. rozliczanie prądu i wody;

7. rozmowy z najemcami;
8. budowa wizerunku firmy poprzez kolportaż ulotek;
9. dbanie o utrzymanie czystości w biurze;
10. dostarczanie dokumentów księgowych do biura rachunkowego.

(zakres obowiązków pracownika – k. 45 akt ZUS)

Wnioskodawczyni będąc zatrudniona we wskazanym okresie u płatnika składek M. K. (1) posiadała upoważnienie do wystawiania faktur sprzedaży. (upoważnienie – k. 46 akt ZUS)

Do obowiązków wnioskodawczyni należały także kwestie związane z najmem, wożenie dokumentów do biura, spisywanie liczników za prąd i wodę, wystawianie faktur najmu, a także korzystanie z firmowego samochodu. (zeznania płatnika składek M. K. (1) na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:36 – 01:08:51 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):17:21- 00:22:40 – k. 56 verte- 57, zeznania świadka W. K. na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:51:49 – 00:55:33 – k. 58)

Z list obecności i ewidencji czasu pracy wynika, że skarżąca była obecna w pracy:

- w maju 2019 roku – codziennie począwszy od 13 maja 2019 roku do dnia 31 maja 2019 roku z wyłączeniem weekendów, łącznie 120 h w miesiącu po 8 h dziennie.

- w czerwcu 2019 roku – codziennie w okresie od dnia 1 czerwca 2019 roku do dnia 16 czerwca 2019 roku oraz od dnia 26 czerwca 2019 roku do dnia 30 czerwca 2019 roku z wyłączeniem weekendów, w okresie od dnia 17 czerwca 2019 roku do dnia 25 czerwca 2019 roku przebywała na urlopie wypoczynkowym, łącznie 104 h w miesiącu po 8 h dziennie;

- w lipcu 2019 roku – codziennie w okresie od dnia 1 lipca 2019 roku do dnia 12 lipca 2019 roku z wyłączeniem weekendów, łącznie 80 h w miesiącu po 8 h dziennie.

Począwszy od dnia 15 lipca 2019 roku do dnia 30 września 2019 roku wnioskodawczyni przebywała na zwolnieniu lekarskim. (lista obecności- k. 32, karty ewidencji czasu pracy – k. 38-41, k. 43, wnioski urlopowe – k. 42 akt ZUS)

Wnioskodawczyni wystąpiła do ZUS z wnioskiem o wypłatę zasiłku chorobowego za okres od dnia 5 września 2019 roku do dnia 25 września 2019 roku. (zaświadczenie ZUS Z-3 – k. 4-7 akt ZUS)

W dniu 21 listopada 2019 roku odwołująca urodziła drugie dziecko. (zeznania wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:15 – 01:08:36 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):03:41- 00:17:21 – k. 56 verte)

Wnioskodawczyni była jedynym pracownikiem zatrudnionym w spornym okresie przez M. K. (1). (zeznania wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:15 – 01:08:36 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):03:41- 00:17:21 – k. 56 verte)

W czasie jej nieobecności (zwolnienia lekarskie, urlop macierzyński) M. K. (1) nie zatrudnił nikogo na jej miejsce. W tym okresie, jak i przed nawiązaniem stosunku pracy z wnioskodawczynią pomagała mu żona. (zeznania wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:15 – 01:08:36 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):03:41- 00:17:21 – k. 56 verte, zeznania płatnika składek M. K. (1) na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:08:36 – 01:08:51 – k. 58 verte w związku z e-protokół (...):17:21- 00:22:40 – k. 56 verte- 57, zeznania świadka J. K. (1) na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:37:41 – 00:46:46 – k. 57 verte)

Za miesiąc maj 2019 roku w firmie płatnika wystawiono łącznie 16 faktur, w tym 2 dotyczących usług transportowych, 9 usług koparko – ładowarką i 5 dotyczących czynszu za wynajem. We wskazanym miesiącu wnioskodawczyni wystawiła 13 faktur, na pozostałych 3 widnieje pieczętka z nazwą firmy.

Za miesiąc czerwiec 2019 roku wystawiono łącznie 26 faktur, w tym 7 dotyczących usług transportowych, 10 usług koparko – ładowarką i 9 dotyczących czynszu za wynajem. We wskazanym miesiącu wnioskodawczyni wystawiła 8 faktur, 7 zostało wystawionych przez płatnika składek M. K. (1), zaś na pozostałych 11 widnieje pieczętka z nazwą firmy.

Za miesiąc lipiec 2019 roku wystawiono łącznie 7 faktur, w tym 2 dotyczących usług transportowych, 1 usług koparko – ładowarką i 4 dotyczących czynszu za wynajem. We wskazanym miesiącu wnioskodawczyni wystawiła wszystkie faktury.

(dokumentacja kopie faktur – k. 115-163 akt ZUS)

W okresie zatrudnienia wnioskodawczyni wykonywała pracę w siedzibie firmy w S.. (zeznania świadka P. T. na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:33:39 – 00:37:41 – k. 57 verte, zeznania świadka K. C. na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:46:46 – 00:50:35 – k. 57 verte, zeznania świadka M. K. (2) na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:58:24 – 01:00:42 – k. 58, zeznania świadka A. C. na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 01:00:42 – 01:06:24 – k. 58- 58 verte)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów, których wartości dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron, a i Sąd nie znalazł powodów by czynić to z urzędu, a nadto na podstawie zeznań świadków, wnioskodawczyni i płatnika składek M. K. (1), uznając je w całości za wiarygodne. Sąd dał wiarę powołanym dowodom, z których wprost wynika faktyczne świadczenie pracy przez wnioskodawczynię w ramach umowy o pracę zawartej z płatnikiem. Wersja zdarzeń przedstawiona przez skarżącą i płatnika składek znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji zebranej w sprawie i w zeznaniach świadków.

Podkreślić należy, że na uzasadnienie swojej wersji Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie przedstawił w toku procesu żadnych dowodów, które podważyłyby wartość dowodową zeznań wnioskodawczyni, płatnika i świadków, jak również nie kwestionował załączonych do akt sprawy dokumentów.

Z osobowych źródeł dowodowych wprost bowiem wynika na czym polegała praca skarżącej, a dowody te korelują z załączonymi przez płatnika licznymi dokumentami pochodzącymi z badanego okresu. Wnioskodawczyni zatrudniona była bowiem na stanowisku pracownika biurowego. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci: faktur wystawionych przez wnioskodawczynię, podpisanych przez nią list obecności oraz ewidencji czasu pracy stanowią wiarygodne źródło informacji na temat faktycznego wykonywania przez skarżącą pracy. Stanowią one dowód, iż wykonywanie pracy odbywało się w ściśle określonym miejscu i czasie wskazanym przez płatnika składek. Co więcej owe wykonywanie pracy miało charakter regularny i systematyczny aż do momentu powstania niezdolności do pracy skarżącej. Powołani w sprawie świadkowie P. T., K. C., M. K. (2) oraz A. C. zgodnie zeznali, iż wnioskodawczyni w spornym okresie świadczyła pracę w miejscu umówionego jej wykonywania.

Rozpoznając sprawę Sąd pominął zeznania świadka M. W., ponieważ świadek nie zna wnioskodawczyni i nie ma wiedzy o pracy skarżącej w badanym okresie na rzecz płatnika oraz zeznania świadka A. K. ponieważ świadek nigdy nie była w firmie płatnika, tym samym nie mogła się wypowiedzieć na temat faktycznego wykonywania jakichkolwiek czynności przez wnioskodawczynię w spornym okresie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1 i 13 ust 1 pkt 1 Ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2020.o.266 t.j.) obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym - podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie zaś do brzmienia art. 22 § 1 k.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste (nie może on wyręczyć się w pracy inną osobą) i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Dla stwierdzenia cechy podporządkowania typu pracowniczego z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i określone miejsce wykonywania czynności, podpisywania list obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca czasu i sposobu wykonywania pracy oraz obowiązek wykonywania poleceń przełożonych.

Według art. 22 § 1¹ k.p. zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy.

Wskazać należy, że stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok SA w Lublinie z 17.01.2006 r. III AUa 433/2005, Wspólnota (...)).

Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok SN z 18.10.2005 r., II UK 43/05, OSNAPiUS 2006/15 – 16/251).

Art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 -3 stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 wspomnianej ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

Umowa o pracę wywołuje zatem nie tylko skutki bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, kształtując stosunek ubezpieczenia społecznego, w tym wysokość składki, co w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Oznacza to, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), ale także interesu publicznego.

Według art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek.

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni zawarła dwukrotnie z płatnikiem składek M. K. (1) najpierw umowę pracę na okres próbny w dniu 9 listopada 2017 roku do dnia 3 maja 2018 roku, a następnie umowę o pracę na czas określony od dnia 13 maja 2019 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku. W obu przypadkach skarżąca zatrudniona była na stanowisku pracownika biurowego.

Ważność tych umów została zakwestionowana przez organ rentowy, który zarzucił stronom umowy naruszenie zasad współzycia społecznego polegające na świadomym zamiarze osiągnięcia korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu, argumentując, że wolą stron w rzeczywistości nie było realizowanie przez N. K. obowiązków pracownika, ale wyłącznie skonstruowanie okoliczności faktycznych świadczących o pozorowaniu stosunku pracy. Niewątpliwie, w świetle całego dostępnego materiału dowodowego, przedmiotowe umowy o pracę nie zostały zawarte dla pozoru, są ważne i nie ma do nich zastosowania przepis art. 83 k.c., ani też nie są one sprzeczne z zasadami współzycia społecznego oraz nie zmierzają do obejścia prawa w świetle art. 58 k.c.

W myśl art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Zgodnie z § 2 art. 58 k.c., nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.

Zgodnie z art. 83 k.c. w zw. z art. 300 k.p. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru. Złożenie oświadczenia woli dla pozoru oznacza, że osoba oświadczająca wolę nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Inaczej mówiąc strony niejako udawałyby, że dokonują jakiejś czynności prawnej np. zawierają umowę o pracę.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, na co Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę, że nie jest skuteczna w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego tylko taka umowa o pracę, która nie wiąże się z faktycznym wykonywaniem tej umowy, a zgłoszenie do ubezpieczenia następuje tylko pod pozorem istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia. Chodzi tu zatem o "fikcyjne" zawarcie umowy, gdzie następuje zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego jako pracownika osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła (wyrok SN z 16.03.1999r. II UKN 512/98, OSNAPiUS 2000/ 9/ 36; wyrok SN z 28.02.2001r. II UKN 244/00, OSNAPiUS 2002/ 20/496; wyrok SN z 17.12.1996 r. II UKN 32/96, OSNAPiUS 1997/15/ 275; wyrok SN z 4.08. 2005 r. II UK 320/04, OSNAPiUS 2006/ 7-8/122; wyrok SN z 25.01.2005 r. II UK 141/04, OSNAPiUS 2005/ 15/ 712).

Tytułem do ubezpieczenia, z którym przepisy ubezpieczeń społecznych łączą podleganie ubezpieczeniu i prawo do świadczeń, jest zatrudnienie jako wykonywanie pracy w ramach stosunku pracy. Istotne jest, czy strony miały realny zamiar zobowiązania się – przez pracownika do wykonywania pracy, a pracodawcy do przyjmowania tego świadczenia i dawania wynagrodzenia oraz to czy zamiar taki został w rzeczywistości zrealizowany.

W świetle poczynionych ustaleń zdaniem Sądu nie można mówić o pozorności oświadczeń woli w zawarciu umów o pracę. Postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że wnioskodawczyni pracę podjęła i ją świadczyła, a pracodawca – świadczenie to przyjmował, płacąc umówione wynagrodzenie.

Już same okoliczności towarzyszące zawarciu umowy o pracę i ustalona sekwencja wydarzeń, nie świadczą o pozorności kwestionowanych umów. Ubezpieczona została zatrudniona przez płatnika, który faktycznie potrzebował nowego pracownika na stanowisku pracownika biurowego. Dokonując porównania zakresów obowiązków wnioskodawczyni w przypadku obu zawartych umów o pracę należy zauważyć, iż był on tożsamy. Do nowych obowiązków w 2019 roku w porównaniu z umową zawartą w 2017 roku należało zaliczyć: zarządzanie nieruchomościami, rozliczanie prądu i wody, rozmowy z najemcami, budowa wizerunku firmy poprzez kolportaż ulotek.

Sąd nie znalazł też powodów do kwestionowania wynagrodzenia wnioskodawczyni, które było ustalane indywidualnie dla każdego pracownika.

Sąd badając ważności spornych umów pod kątem wady pozorności uznał bowiem, że w świetle wszystkich zebranych dowodów, w tym zeznań świadków, wnioskodawczyni faktycznie podjęła wykonywanie powierzonych jej obowiązków i wykonywała tę pracę do czasu powstania niezdolności do pracy w reżimie właściwym dla stosunku pracy, co przeczy pozorności obu umów.

Ponadto Sąd mając na uwadze argumentację ZUS-u co do braku rzeczywistej potrzeby zatrudnienia wnioskodawczynie przez płatnika zważył, że ocena racjonalności działania pracodawcy przy zawieraniu umowy o pracę może być dokonana w różnych płaszczyznach i z punktu widzenia wielu zmiennych. Niewątpliwie u źródeł każdej zawieranej przez pracodawcę umowy o pracę leży przyczyna, w postaci uzasadnionej przesłankami ekonomiczno - organizacyjnymi konieczności pozyskania pracownika do wykonywania prac określonych przedmiotem działalności gospodarczej pracodawcy. Przy zawieraniu umowy o pracę pracodawca kieruje się przede wszystkim własną potrzebą gospodarczą, która jest determinantą decyzji o zatrudnieniu. W judykaturze utrwalone są zapatrywania, że zarówno racjonalność zatrudnienia, jak i potrzeba zatrudnienia pracownika są przesłankami istotnymi dla oceny ważności umowy z punktu widzenia jej pozorności (por. wyroki SN z 2 lutego 2000 r., II UKN 359/99, OSNP 2001 nr 13, poz. 447, z 17 marca 1998 r., II UKN 568/97, OSNP 1999 nr 5, poz. 187, z 4 lutego 2000 r., II UKN 362/99, OSNP 2001 nr 13, poz. 449).

Biorąc pod uwagę okoliczności zatrudnienia ubezpieczonej nie sposób, według Sądu, zgodzić się ze stwierdzeniem ZUS, że nie istniała realna potrzeba zatrudnienia pracownika na stanowisku pracownika biurowego. Przed zatrudnieniem wnioskodawczynie jej obowiązki pełniła żona M. K. (1), która pomagała mu w poszczególnych czynnościach związanych z prowadzeniem firmy. Zmienny stan zdrowia z uwagi na posiadane przez nią schorzenia spowodował, iż zaszła konieczność zatrudnienia nowego pracownika. Skarżąca posiadała odpowiednie kompetencje zawodowe do zajmowania wskazanego stanowiska pracy, a także dysponowała stosownym upoważnieniem do wystawiania faktur udzielonym jej przez płatnika składek. Ponadto w czasie niezdolności do pracy z powodu choroby w okresie ciąży płatnik składek nie zawarł żadnej nowej umowy o pracę na zastępstwo za wnioskodawczynię.

Należy zauważyć, iż odwołująca była uprawniona do wystawiania faktur sprzedażowych zgodnie z udzielonym przez M. K. (1) upoważnieniem. Fakt ten nie wyłącza jednak możliwości samodzielnego ich wystawiania przez samego płatnika składek. Abstrahując jednak od powyższego z analizy kopii faktur załączonych do sprawy jasno wynika, iż w okresie zatrudnienia skarżąca wystawiła zdecydowaną większość z nich.

Faktem jest, i zwrócił na to uwagę także organ rentowy, iż na podstawie samej dokumentacji kopii faktur nie jest widoczne nasilenie pracy czy wzrost wykonanych usług koparko-ładowniczych przez firmę (...). Jednak w tym przypadku należy pamiętać, iż pole działania firmy przedsiębiorcy oraz zakres jej funkcjonowania, a co za tym idzie ilość obowiązków, które należy wykonać są znacznie obszerniejsze i nie ograniczają się jedynie do tych, które zostały wyszczególnione jako kategorie w fakturach VAT.

Rozpatrując przedmiotową sytuację Sąd doszedł do przekonania, że w momencie gdy wszystkie obowiązki spoczywają na jednej osobie i przekraczają one jej możliwości w sposobie ich realizacji wydaje się racjonalnym i zarazem koniecznym korzystanie z pomocy innych osób. Z taką okolicznością mamy do czynienia na gruncie niniejszej sprawy. W ocenie Sądu, wbrew wywodom organu rentowego stanowisko pracy, które zajmowała wnioskodawczynie nie było nowopowstałym. Z zeznań płatnika składek i świadka J. K. (2) wynika, że przed zatrudnieniem skarżącej bieżące obowiązki związane z funkcjonowaniem firmy spoczywały w głównej mierze na M. K. (1). Dwukrotne zatrudnienie N. K. spowodowane było aktualną sytuacją związaną z pogorszeniem stanu zdrowia żony płatnika, która dotychczas pomagała mu przy prowadzeniu przedsiębiorstwa.

Sąd zważył, że w dacie zawarcia obu spornych umów wnioskodawczynie była co prawda w ciąży, ale miała w tym czasie orzeczenie lekarza medycyny pracy o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku pracownika biurowego. Fakt ten wskazuje, iż w chwili podpisywania przedmiotowych umów nie istniały przeszkody natury medycznej do podjęcia przez skarżącą tych prac z uwagi na stan zdrowia. Zważyć przy tym trzeba uwagę, że umowy zostały zawarte w listopadzie 2017 roku i w maju 2019 roku. Podjęcie prac u płatnika nastąpiło w początkowej fazie ciąży, co wskazuje na zamiar jej wykonywania. Nie budzi wątpliwości, że obowiązujące przepisy nie zakazują zawierania umów o pracę z kobietami w ciąży, który to zakaz stałby w oczywistej sprzeczności z podstawową zasadą prawa pracy określoną w art. 11³ k.p., wprowadzającą zakaz jakiegokolwiek dyskryminacji w stosunkach pracy. Zakaz

podejmowania działalności zarobkowej przez kobiety w ciąży naruszałby zresztą także konstytucyjną zasadę równości z art. 32 Konstytucji RP.

Nawet, gdyby wnioskodawczynie będąc już w potwierdzonej w ciąży dążyła do uzyskania dodatkowego tytułu prawnego do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz do odpowiednio wysokiej podstawy wymiaru świadczeń zasiłkowych, to działania podejmowane w tym kierunku nie są przez prawo zakazane, wręcz przeciwnie, są zrozumiałe z punktu widzenia osoby postępującej racjonalnie i dbającej o zabezpieczenie świadczeń w związku z chorobą i macierzyństwem. Zapatrywania takie są ugruntowane w judykaturze. Zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet jeśli głównym powodem jest chęć uzyskania zasiłku macierzyńskiego bądź odpowiednio wysokiego zasiłku, nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem, jeśli umowa faktycznie jest realizowana (por. wyroki SN z 6 lutego 2006 r., III UK 156/05, LEX nr 272549, z 4 sierpnia 2005 r., II UK 320/04, OSNP 2006 nr 7-8, poz. 122).

Ustawodawstwo polskie nie ukształtowało zakazu zatrudniania kobiet w ciąży, a przeciwnie, odmowa zatrudnienia kobiety tylko z tej przyczyny, że jest w ciąży, byłaby uznana za dyskryminację ze względu na płeć na podstawie art. 18^{3a} § 1 i art. 18^{3b} § 1 pkt 1 KP (por. wyrok SN z 11.1.2006 r., II UK 51/05, (...) Nr (...), s. 34).

Należy przy tym podkreślić, że wnioskodawczynie, w dacie dwukrotnego zawarcia umowy miała zaświadczenie lekarskie o braku przeszkód do jej wykonywania. Z kolei jej niezdolność do pracy w przypadku pierwszej umowy o pracę w 2017 roku powstała około półtora miesiąca po zawarciu umowy o pracę, zaś w przypadku kolejnej umowy w 2019 roku po około dwóch miesiącach od jej podpisania. Do tego czasu wnioskodawczynie rzeczywiście świadczyła na rzecz płatnika pracę.

W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie ponad wszelką wątpliwość ustalono, że wnioskodawczynie w spornym okresie posiadała status pracownika u płatnika składek, albowiem faktycznie wykonywała ona osobiście umówioną pracę na stanowisku pracownika biurowego w miejscu wykonywania pracy określonym jako ul. (...) w S. pozostając w tym czasie pod kierownictwem i nadzorem płatnika składek M. K. (1), który świadczonej przez skarżącą pracę przyjmował i wypłacał jej należne wynagrodzenie. O okoliczności, że wnioskodawczynie faktycznie wykonywała pracę w spornych okresach świadczą zeznania powołanych w sprawie świadków oraz wnioskodawczynie i płatnika składek, a nadto dokumenty w postaci kopii faktur VAT, ewidencji czasu pracy czy dokumentacji osobowej skarżącej, którym Sąd dał wiarę i które nie zostały w żaden sposób obalone przez stronę przeciwną (art. 6 k.c.).

W niniejszym postępowaniu bezspornie ustalone zostało, że ubezpieczona podjęła faktycznie pracę na podstawie spornych umów o pracę.

W tej sytuacji zdaniem Sądu nie można podzielić stanowiska reprezentowanego przez organ rentowy, że ubezpieczona podjęła zatrudnienie jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy przyjął, że w sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę o pracę było nawiązanie stosunku pracy i doszło do faktycznego świadczenia pracy przyjmowanego przez pracodawcę za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu jej stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (np. choroby), nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa bądź, że jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.

Podkreślić bowiem należy, że wnioskodawczynie zawarła umowę o pracę, gdy stan jej zdrowia i ciąży był dobry.

Mając powyższe na uwadze Sąd doszedł do przekonania, iż decyzja organu rentowego wydana została w oparciu o błędnie ustalony stan faktyczny i nie znajduje ona oparcia w realiach niniejszej sprawy.

Z tych względów Sąd Okręgowy, na mocy art.477¹⁴§ 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku uznając odwołanie wnioskodawczynie za zasadne.

A.B.